

Barcelona 24 de novembre de 1922

L'Esquella de la Torratxa

Any XLV Número 2281 15 cèntims = Atrasats, 30

ENERGIA ESTUDIANTIL

-Companys! Primer perdre la carrera que la dignitat!

Sastreria SERRA

Pla de la Boqueria, 8, Rambla.-Barcelona

TEMPORADA
d'hivern
1922

Exposició permanent de les últimes novetats
Trajos a mida des de 115 pessetes
Gabardines » » 90 »
Immens assortit en gèneres del País i anglesos

LINIMENT DE SLOAN

MATA
DOLORS

L ML
sempre
és
vençut
pel BE

Sempre el dolor
és vençut en poca estona
aplicant a la part dolo-
rida o contusionada el
remei famós a tot el món

LINIMENT DE SLOAN

Contra el Reumatisme, les
Neuràlgies, i els
cops, caigudes, i
torçades a que tan
exposats estem en
el treball i l'esport.

Penetra sense massatge
El venen tots
els apotecaris

?

GASTROL ★ MIRET ★

Muy eficaz contra las enfermedades del ESTÓMAGO e INTESTINOS
DE VENTA EN TODAS PARTES

Lo millor per al cabell

Tònic arrissador RICHARTE III

Es amb lo únic que ARRISSA i conserva el cabell :: De venda en Perfumeries. Dipòsit: Salmeron, 72. T. G. 249

CALÇAT JA N'HA COMPRAT?

No llenci els diners. A la LIQUIDACIÓ del SPLENDID BAZAR el podrà
comprar a preu de cost. Tot marcat clarament. Vegi aparadors

Carrer Salmerón, 71

BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

FOTBOLOPOLIS

Quan ens parlaven d'En Millán Astray, nosaltres els hi responíem amb Zamora; quan ens retreien les Juntes, nosaltres els hi presentàvem els clubs; quan al·ludien a l'expedient Picasso, al·ludíem a l'expedient Zamora. Si un estudiant madrileny li digués a un estudiant barceloní:

—Heu vist quin triomf?

El barceloní li respondria:

—Complert: Tres a zero.

—Jo em refereixo a la dissolució de les Juntes.

—Jo em pensava que parlava del partit guanyat pels catalans als bascos.

Jo no sé com no han començat els caricaturistes a convertir les pilotes en cebes grillades, com en els temps dels «modernistes». Llavors, tots teníem la ceba, els catalanistes, els pintors, els poetes, els actors, perquè tots teníem la permanent preocupació de les nostres idees o del nostre art. Tots erem uns cebes. Fins En Rusiñol, tan ponderat i tan burleta era un ceba. Doncs ara els cebes són herois. No's viu, es juga al futbol. No's dialoga amb el català o el castellà que ara es parlen, sinó amb una gerga britànica. No s'entra res, sinó a «goals», no's tira res, sinó a «corner»; no's fa res, sinó xutar. No s'és catòlic o incrèdul, monàrquic o republicà, nacionalista o espanyolista, sinó del Barcelona o de l'Espanyol, i fins en la intimitat ens apliquem les classificacions futbolístiques. En la nostra penya gastem una broma a un amic. El bromejat respon:

—Que això m'ho faci el primer «team», bueno, però el segon «team», no.

El primer «team» eren els caps visibles de la penya. El segon «team» eren els caps secundaris. L'amic aplicava a la jerarquia amical, la jerarquia del futbol. Nosaltres l'aplicàvem a la vida barcelonina. Així en els mítings sindicalistes, no han sortit encara més que els segons «teams». Els estudiants de les manifestacions, també eren del segon «team».

Juli Verne va imaginar la ciutat oxigenada. Doncs Barcelona és la ciutat futbolitzada. En els nostres diaris el futbol ompla les planes que abans ocupaven els toros i els mítings. En lloc de places de toros, o d'hospitals, o d'escoles, obrim estadis. El negoci ja no són els panys, ni les farines, ni el calçat, ni les obres, sinó els partits. Qui troba un camp, troba una mina. I els pares, quan porten un baló, li donen com els pares de l'antigor donaven al fill l'espasa. Els Reis, aquest any, no portaran a Barcelona més que pilotes.

La ciutat—comtal és la ciutat—futbol. Es un bé? Es un mal? Nosaltres estem disposats a creure que és un bé, mentre vagi guanyant el Barcelona. Ara quan perdi, ja ens imaginarem una teoria en contra del futbol.

PARADOX

Art nou

En Dalmau, de la Portaferrissa, és el nostre introductor d'ambaixades de l'art nou de trinca, nou des de la setmana passada. Per les seves galeries han passat els cubistes, els rododreistes, els circulistes, els puntillistes i els espasistes, primer els espasistes que els puntillistes. Ara ha portat els dadaistes i a una de les seves figures principals, un senyor que's diu Picabía i que deu ésser cubà.

El senyor Picabía, no pinta malament i si va així farà una pintura de «succés d'estime». Les teles que exposa són una sèrie de cercles colorejats que semblen per a tirar al blanc. Al mig d'alguns hi ha una petita dona nua. Deu ésser la Diana.

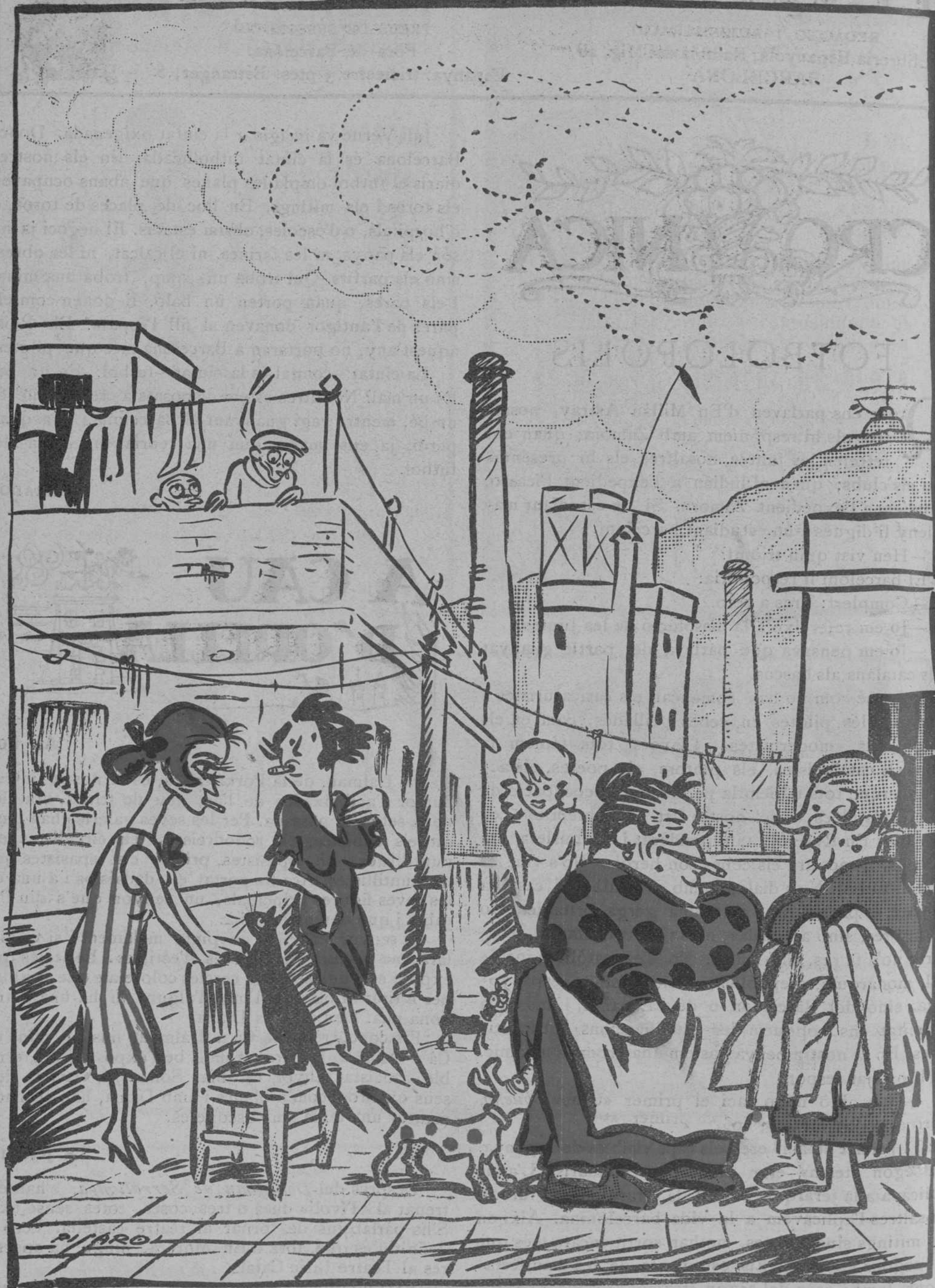
Els concurrents a Cà'n Dalmau, fins el veïns de Cà'n Dalmau, han trobat molt bé l'exposició del terrible dadaista senyor Picabía. Solament, davant dels seus quadros, com a blancs i amb Diana, han trobat a mancar una taula amb escopetes.

La jetatura

Després del *Don Joan de Serrallonga*, s'han estrenat al «Tívoli» dues o tres coses, totes sense èxit. S'ha parlat fins de tornar al teatre castellà. Però lo definitiu és que, fora d'En Morera, ningú ha aportat res al Teatre Líric Català.

Així ho diuen els empresaris, però *Les Carames*

EL RIGOR DEL NOU GOVERNADOR

—Tinc de pujar les *noies* al terrat perquè s'oregin, ja que no me'les deixen sortir al carrer.

elles estrenades al «Victoria» amb gran èxit, les havien tingudes al «Tívoli». En Bergés deia:

—Al menys hi ha cinc números amb repetició an aquesta obra.

En Bergés la va eliminar del programa del «Tívoli» i *Les Caramelles* triomfaren. Solament que En Bergés es va equivocar. Han estat set els números repetits.

Xauxa

Un dels autors de *Les Caramelles*, En Manel Fontdevila, era a Alemanya, i es proposa, acabades les cent representacions de *Les Caramelles*, fer una mena de revista, titulada: *Alemanya a 0'15*. Aquest 0'15 és el canvi del marc.

En Fontdevila creu que encara resta un any de que Alemanya sigui Xauxa, per als que tenim la moneda alta.

—Mireu si ho és, que un amic, fa un parell de mesos es va empenyar un abric. Li donaren cinc mil marcs. Doncs, ara, amb el canvi a 0'15, al treure l'abric, ha sortit guanyant. Alemanya és l'únic país on els prestamistes perden.

Regles per a ésser un honrat comerciant

Quan prenguis el metratge d'una peça, sigui el teixit que sigui, quan compris afluixa tant com puguis la tela, i si vens estira-la fort. Afluixant te'n mancarà i pots reclamar i estirant te'n sobrarà i són dos beneficis a l'hora.

Si vens líquids mai obris l'aixeta amb cura, sempre ben oberta, que ragi amb fúria, que l'escuma et valdrà diners i més si el receptable el decantes.

Quan entrin els treballadors, mira sempre el rellotge, fent-ho de forma que n'hagin esment, que si fan un segon tard és un reny que se'n ressenten. Quan pleguin, també mira el rellotge i veuràs com sempre ixen a més de l'hora convinguda. Se'n donen vergonya d'eixir amb puntualitat i temen que miri's el rellotge també.

No sé si això també és un reny per a tu...

En els ròssecs de compte, les diferències a favor teu per erros de càlcul, descuits, etc., no les comu- niquis mai que és fàcil que no se'n adonguin o es descuidin de passar-te-les a fer efectives, si és al revés, com més aviat vagis a cobrar-les millor que si tardaves potser te les negarien, també com a honrats comerciants.

Quan el govern promulgui una llei contributiva, procura desseguida cercar-hi la manera d'entrebancar-

la, que sempre hi ha una esclatxa o altra per a escorre-s'hi.

Les societats anònimes són les escorredores del bon comerciant i millor patrici. Com es contribueix per als guanys no costa gens fer que no's guanyi res.

Quan vulguis acomiadar un dependent, operari o jornal, cerca la manera que hi hagi disputes per a poguer dir que t'ha mancat la respecte i així t'estalvies, sobre tot, l'economia d'haver de pagar doble mesada, setmanada o jornal.

Quan paguis el comptes, en les paperetes de plata en lloc de quaranta posa-n'hi trenta nou de duros. Si no els compten a l'acte... passa bou per bèstia grossa.

La moneda falsa que hakis pres no la llencis pas, que barrejada amb la bona un dia o altre se'n va... Com que no te l'has feta tu, oi?

En els temps de la passada guerra europea, hi va haver un *modus vivendi* que va anar més a terra del que hi anava i va anar a més de lo que devia.

Abans tots els comerços llençaven al carrer tota mena de rebrecs, retalls i bocins de paper, que eren recollits pels homes o dones del sac i en recabalaven per a un mos de pa i dormir una nit a cobert. Vingué la guerra i quan haurien pogut heure més profit, no se'n veia ni un bocí de paper per terra. Com que's pagava a bon preu l'honrat comerciant el feia ensacar i el venia a l'engrós amb la documentació comercial d'anys passats i ho adinerava; era un ingrés, un benefici, o qui sap si ho feia per un bé, per a no enlletgir la urb amb tanta pobriçalla amb el sac a coll. Perquè, ho és tant de bon ciutadà l'honrat comerciant!

Aprèn, aprèn a fer economies aprenent de comerç, que en l'economia hi ha la fortuna.

MANSO N.º 1

Des de Itàlia

LES LLÁGRIMES I EL CALAIX

Molts episodis podríem contar que havem vist tots aquests dies respecte al triomf dels feixistes.

En contarem un, sense importància, perquè el creiem molt humà.

Ens estavem comprant tabac, en un estanc, que és bar i que és estanc.

Darrera el taulell hi havia dues figures.

LA DONA IMPACIENTA

—Però que no ho saps que al Liceo són tan puntuals com als Toros?

L'amo, un tipo aspre, sec, mal carat, de pocs amics i la mestressa, rodoneta, amb cara de sentimental, amb aquell somriure amable i fervorós que dóna el taulell, amb aquell posat beatífic que dóna la pràctica del vendre.

A tot això arriba un feixista carregat de creus i de medalles.

Demana dues paquetilles i una copa i es posa a fumar.

La dona, al veure'l tan jove i tan ple de condecoracions li demana si ha sigut soldat i ell sense fer-se pregar, explica les seves campanyes.

Ha estat ferit catorze vegades, ha estat pres, ha patit fam, ha fet més de tres anys de trinxeres, coneix per experiència tots els petits i grans hospitals i és viu realment per miracle.

La mestressa li pregunta si és casat. Treu una cartera i mostra el retrat de dos infants i ella de veure'ls tan hermosos li fan caure dues llàgrimes mentre que l'amo també se'ls mira sense marcar-se-li ni una arruga.

L'ex soldat continua parlant de les nits llargues, dels perills greus, del record de la seva família.

—Tinc mare—diu—i an aquells jorns, lo que més me feria el cor, era el pensar que jo pogués morir sense poguer-la abraçar i que ella es morís sense mi.

De fills i dona se'n poden tenir d'altres i de mare només se'n té que una.

Les dues llàgrimes de l'estanquera li rellisquen sempre cara avall.

I li haurien anat relliscant, si no hagués vingut el moment crític.

El soldat va per pagar la copa i les dues paquetilles.

La mestressa sempre eternida va per pendre els quartos, quan el marit amb la seva mirada li senyala que no cobri.

Ella dubta, s'aixuga una llàgrima i estira una mà per a anar al cobro.

L'estanquer li retira i ella, d'instint, es convenç que no ha de cobrar, però d'un modo miraculós se li asseca l'altra llàgrima, i mentre el soldat se'n va, de reüll es mira el calaix amb una mena de recança.

Nosaltres també ens en anem, pensant que moltes vegades les llàgrimes no són més... que aigua.

XARAW

El bell carrer

Fugint del gros traut que regna en altres vies jo cerco el meu redós al típic Petritxol; on, si bé es cert que no hi abunda el sol, hi trobo el suau ambient de l'art i ses poesies.

Perxò m'hi trobareu passant per ell molts dies, en l'hora decadent, que amaga ja el trespol; i amb pas sens inquietuts, a tall de donâ ùn vol, repasso vagament estants i galeries.

Voluptuosament ma vista se recrea en llibres, en gravats, en joies que'l gust crea, revelacions clares d'un poble sà i trassut.

A Cà'n Parés me'n entro, hi exposen belles obres, i al sortir al carrê, on toquen musics pobres, me'n vaig a saludar al bon amic Borrut

FERÈSTEC

N'Isidre Bonsoms i Ricart

En la seva magnífica i senyorívola finca de la pintoresca cartoixa de Valldemosa, va morir el prop passat dimarts el conegut bibliòfil N'Isidre Bonsoms i Ricart.

Barceloní de cor, estimava la nostra ciutat en grau

superlatiu i sols quan cregué que la seva magnífica biblioteca perillava, determinà deixar la ciutat i anar-se'n a cercar refugi on un segle abans George Sand i Chopin anaven a cercar tranquil·litat. Però ha de dir-se que amb tot i trobar-se En Bonsoms a l'illa daurada, els seus ulls estaven fixos aquí. Per això quan s'apropava el III centenari de la mort de Cervantes, determinà regalar a la *Biblioteca de Catalunya* la seva col·lecció cervantina, considerada pels intel·ligents com la primera del món. Admirable gest digne de ésser imitat! I la *Biblioteca* agraïda creà el *premi Bonsoms* dedicat a perpetuar la memòria del generós donador.

Però no fou aquest l'únic esplèndid donatiu fet a la dita *Biblioteca*, sinó que abans li havia cedit ja una magnífica col·lecció de més de quatre mil títols, referents a follets, fulles volants, edictes, crides i altres documents, pertanyents tots ells a l'Història de Catalunya.

Els estudiosos han perdut amb En Bonsoms un bon company, per quan els hi obria les portes de la seva biblioteca. I era tan l'amor que sentia pel llibre, que a l'aixecar la casa de Barcelona i anar-se'n a Mallorca va embarcar-se el mateix dia que sortien les caixes amb els llibres, per a no separar-se d'ells; i a voltes explicava als seu íntims les hores d'angoixa que va passar a l'estranger a últims de Juliol de 1908, en llegir en els periòdics francesos que Montjuic bombardejava Barcelona; tot seguit va pensar en els

seus llibres i fou tal l'excitació que tingué que aquelles nits no podia dormir fins que va rebre notícies que'l tranquilitzaren. Però En Bonsoms sols es trobava bé al costat de la seva muller, persona de refinat gust bibliòfil i dels seus llibres.

En un dels seus llargs viatges feu cap a la Xina per a enterar-se personalment de si existia el *Quixot* traduït en xino i cas d'haver-se traduït adquirir-lo; i sempre, al retorn dels seus viatges, quasi sempre per l'estranger, portava la maleta plena de llibres de preu que feia relligar pels més reputats enquadernadors de França o d'aquí (que en aquesta matèria en tenim de tan bons com a fora). Un fet que anem a ressenyar pinta el caracter d'En Bonsoms: En la seva col·lecció cervantina hi havia la primera edició del *Don Quijote* a quin exemplar li mancaven fulls, i quan a Londres es va vendre un exemplar de la mateixa edició provinent d'En Nuth, tot seguit va encarregar an En Quaritch, el famós llibreter anglès que l'adquirís oferint-ne quatre mil duros (cal advertir que de l'últim exemplar venut se n'havien pagat uns dos mil) i quan al cap de temps va saber que un yanqui n'havia ofert uns sis mil duros, va exclamar: Si jo soc allí, no se l'emporta, perquè n'hauria donat més!

Descansi en pau l'il·lustre bibliòfil que un dia obrí les portes de la seva biblioteca per a que L'ESQUELLA honrés dignament al més gran dels escriptors castellans.

L. P.

— Quina crisi!
— No pasa un alma!

L' hora d' entrada

En el saló de descans

Una llotja aristocràtica

En el bar, inaugurat aquesta temporada

L'alegria en el teatre

Senyores i senyors! Facin el favor, els demano un visca—en aquesta terra dels visques no vindrà d'un—els demano un «visca l'alegria!».

Un «visca l'alegria!» que esvaeixi la tristesa dels nostres teatres. S'han fixat mai, senyores i senyors, en la tristesa que té la gent quan surt del teatre? És que en els nostres teatres hi ha una epidèmia de «llauna». La «llauna» fa destroces entre els espectadors. Cada dia, d'efectes d'aquesta epidèmia—la llauna—moren espectadors. La mort del espectador no consisteix, precisament, en morir-se sinó en no comparèixer més pel teatre, en aficionar-se al «music-hall», al futbol, etc., etc.

Al teatre li fa falta una injecció d'alegria. No hi fa res que's tracti d'un drama. Un drama també pot ésser alegre. L'alegria d'un drama consisteix en la seva bondat, en la seva humanitat, en la seva força.

Perquè l'alegria de que parlem vol dir, en teatre, tot lo contrari d'ensopiment, de ramploneria, de cursileria, d'avorriments. El teatre ha d'ésser alegre, és a dir, viu.

Això és una opinió meua, naturalment. Potser altres autors pensin de diferent manera o siguin homes que no's dediquin al teatre per amor, sinó pel gust d'avorrir al públic.

Si del teatre s'en ha de desterrar la retòrica, l'encarquerament, si s'hi han d'aportar grapats de vida—de vida del carrer, de cada dia, de tothom—les llàgrimes més doloroses tindran sempre el ressò d'una riallada.

Fins aquesta passada setmana la gent no ha omplert els teatres, alguns teatres. El «Victoria», el «Nuevo» i «Español».

I és que al «Victoria» tres xicots de lo millor que córre, En Fontdevila, En Casas i En Quirós, han ofert al públic una comèdia deliciosa: *Les caramelles*, unes *caramelles* que són essencialment «poble»—i aquest és el secret del èxit, senyores i senyors—que fan plorar i riure, que enterneixen i distreuen.

I al «Nuevo» *La reina de las praderas*, que és una opereta com totes—dir això d'una obra del gènere fa savi—però què, més que res, és un seguit de música alegre, fresca, senzilla i una col·lecció de dones boniques.

I a l'«Español» En Santpere ha estrenat una cosa que li permet ressuscitar en ell el Santpere extraordinari dels acudits que salven una comèdia.

Aquesta alegria és més sana, més honrada i més transcendental que lo que de més transcendental pugui haver-hi.

Per a fer riure a la gent—per a fer riure de la manera que diem—cal ésser un home bo. I bo no ho pot ésser tothom.

De totes maneres, senyores i senyors, si no creuen en lo que dic, pensin que jo no soc sempre de la meua opinió.

LLUIS CAPDEVILA

LICEO

La funció inaugural del nostre gran teatre oferí aspecte brillantíssim.

Boris Godounoff, va ésser escoltat amb màxima atenció, sobresurtint els artistes Kaidanoff, senyora Lucci i senyoretas Zanardi i Rabassa.

El senyor Ivanoff estigué inimitable en el protagonista i també foren molt aplaudits la senyora Mariza i el tenor Ritch.

No poguérem comptar les ovacions an el mestre Kousevitzky.

La vetllada inaugural d'aquest any serà un record grat a tots, tant per l'obra escollida, admirablement executada, com per l'entusiasme del públic que quedà meravellat de les reformes introduïdes al «Liceo» dignes de tot elogi.

Dissabte passat es cantà *Louise* que interpretaren admirablement els artistes francesos senyores Ivonne Gall, Lluisa Bérat i els senyors Bielina i Dufranne. El públic que com sempre escoltà amb veritable entusiasme el famós drama líric de Charpentier, premià amb llargues ovacions el treball de tots.

Ahir, dijous, degué cantar-se *Aida*. Hi tenia de pendre part En Lázaro. Com si diguessim un ple a vessar.

ROMEA

Dissabte passat s'estrenà la escenificació de la famosa novel·la d'En Lamartine *Graziella*, deguda an En Santiago Rusiñol i Josep Burgas.

La tasca dels dos aplaudits autors, ha estat recollir tot el romanticisme que batega en la novel·la del gran autor francès, fent així que el tipu de *Graziella*, d'aquella *Graziella* delicada, espiritual, quedi totalment íntegra.

Tant per lo que fa referència a la construcció escènica com pel diàleg, no cal dir que són perfectes.

La interpretació acceptable. Un xic exagerada la senyora Ortíz. Molt bé la senyora Morera i senyoretas Coscolla. Dels homes es distingí el senyor Guitart.

Dilluns que vé, segons sembla, estrena de *Fanny i els seus criats* En parlarem.

NOVEDADES

Aquesta setmana la companyia de Circ eqüestre que actua en aquesta casa, s'ha enriquit amb algunes importants atraccions.

Dijous debutà entre altres, l'excèntric Max Kidd que podríem anomenar l'home mico, tal és la manera que s'enfila.

POLIORAMA

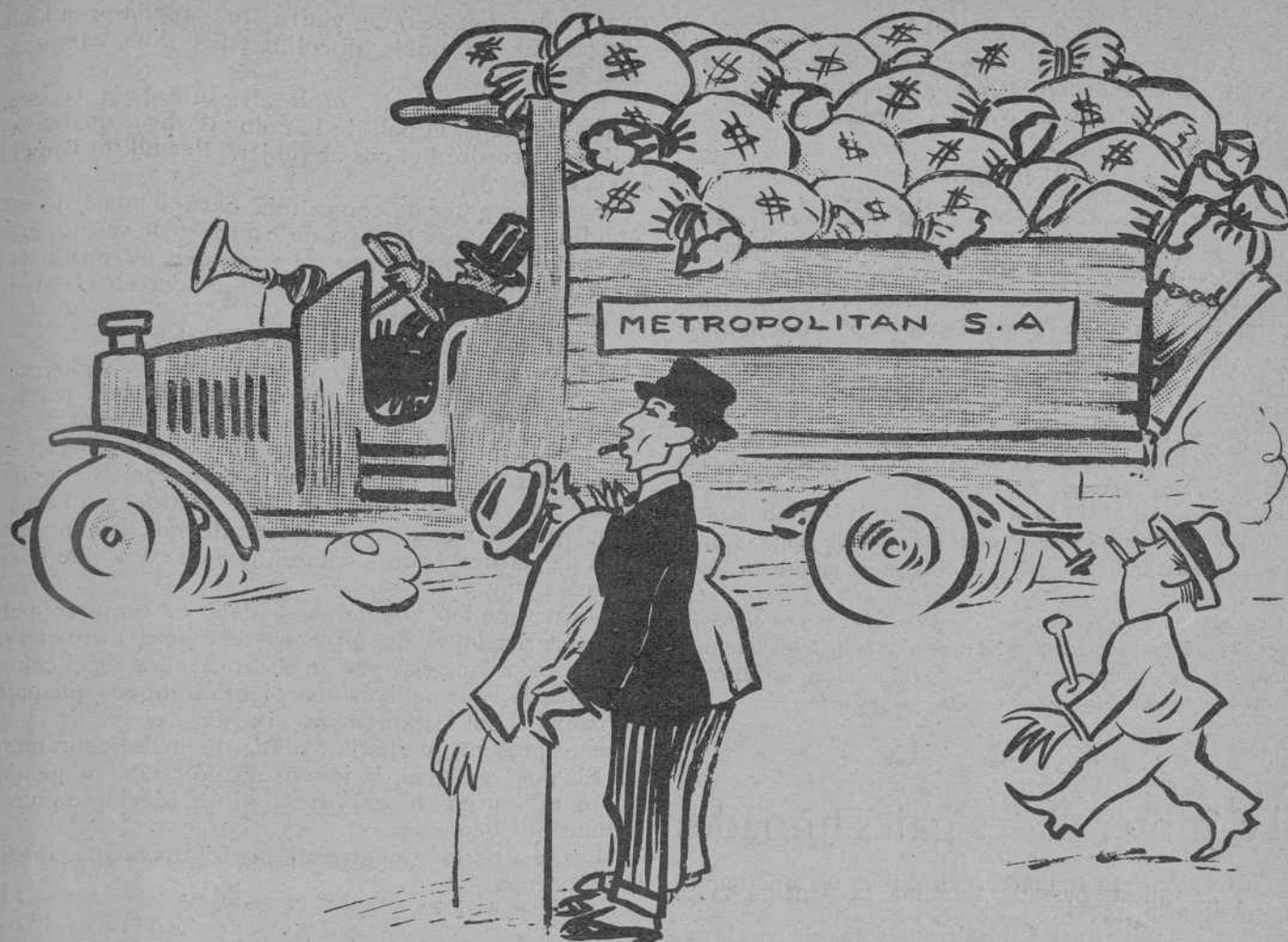
Divendres passat a la nit es represà la comèdia en quatre actes, en prosa, original de M. de Flers i C. A. de Caillavet, arranjada a l'escena espanyola per Antoni Palomero, *El amor vela*.

L'obra molt ben interpretada i així mateix presentada, confirmà l'èxit obtingut.

TÍVOLI

Pasqua Florida o *Les Caramelles* i *La gata maula* són les dues obres posades darrerament en escena i que han contribuït a l'enfonsada que de temps prevèiem pel teatre líric català. Seguint així, amb l'orientació dels d'aquesta casa, el fracàs, dissortada-

ARGUMENTS

ment, serà tan gros que dificultarà en gran manera qualsevol altre projecte.

Ens diuen per part certa que ha sigut traslladat an aquest teatre, el material de les operetes castellanques *La Dogaresa* i *Pájaro Azul*. Potser hi són per a que facin bonic. Encara que ens asseguren que aviat el públic podrà aplaudir-les de nou.

ESPAÑOL

Divendres passat va estrenar-se *Tothom... i ningú paga*, traducció d'En Batllori Picafort.

Es tracta d'un vodevill que a estones fa riure i altres no. Més les segones que les primeres.

La interpretació encertada.

Per a molt aviat A *l'ombra de Montjuic* d'En Vallmitjana, i això ja ens agrada més.

CÓMICO

Dissabte la companyia Rojas-Caparó estrenà el drama de costums barcelonines, originals dels senyors Enric Tubau i Lluís Capdevila, titulat *El cabaret de los venenos*.

Veritablement es tracta d'una pel·lícula posada en escena i per tal són dispensables un grapat de coses, resultant en conjunt força interessant.

En la interpretació es distingiren la senyora Caparó i els senyors Rojas i Delor.

Per als autors molts aplaudiments.

PRINCIPAL-PALACE

L'empresa del «Principal-Palace», amatent sempre a com-

—On va aquest camió del Metro tan carregat de sacs de plata?
—A l'Ajuntament, que s'han d'untar moltes rodes.

plaure al públic i a que *Cri-Cri* es distingeixi, lo mateix que les anteriors revistes del Palace, per la seva varietat, tenia projectat per a dimecres passat l'estrena d'un nou quadre que l'intel·ligent director J. W. Jackson va donar a conèixer darrerament al «Palace Theatre» de Londres i al «Theatre des Arts» de Munich i en el que Mr. Jackson presenta un número que cridà molt l'atenció a París al ésser interpretat per Gracia Christi, l'artista de la *souplesse* en el «Folies Bergère» i per Mistinguett en el «Grand Casino».

Es titula aquest quadre *Siluetas, luces y colores*.

GOYA

Segueixen amb gran èxit les representacions de la formosa obra dels germans Quintero *La musa loca*.

Edmundo Kean, l'obra d'En Dumas, igualment segueix essent aplaudida.

COMEDIA

Les obres posades en escena per la companyia Claramunt-Adrià, foren *El drac* d'En Pous i Pagés i *El joc dels disbarats* del malaguanyat T. Baró. Ambdues obres van merèixer excel·lent acollida per part del públic que omplia la sala.

Estigueren encertadíssims en llurs corresponents papers les senyores Callejas, Guart i la senyoreta Monasterio, igual que els senyors Claramunt, Xuclà, Adrià, Domenech i Nolla. Molt ens agradà el treball del senyor Erasa i més ens hauria agradat si hagués dit amb més naturalitat, cosa que creiem té condicions per a obtenir.

Es compten per èxits les vetllades a dijous feiners.

Per a demà, diumenge i dijous vinent *La carrera de ministre*

TEATRE ESCOLA

Demà, a les deu de la vetlla, la companyia Gener-Conti posarà en escena la comèdia dramàtica *Honra*, original d'En J. Navarro Costabella i la formosa marina d'Apeles Mestres *Sirena*.

En parlarem.

MUSIQUERIES

Associació íntima de Concerts.—Extraordinàriament satisfeta sortí la nombrosa i distingida concurrència que assistí diumenge passat al Quart Concert del present curs organitzat per aquesta important entitat musical a càrrec de la cantatriu Vera Janacopulos, acompanyada per la pianista L. Schelepianoff quins interpretaren de faisó imponderable les obres que formaven el programa i algunes fora de programa, davant els insistents aplaudiments del públic.

Pot dir-se que l'eminent cantatriu Vera Janacopulos s'ha guanyat el nostre públic amb el seu art admirable que la posa al nivell de les més famoses.

Schola Orphedónica.—Un gran èxit constituí el concert matinal que tingué lloc diumenge passat en el teatre «Poliorama» organitzat per aquesta entitat coral que dirigeix el mestre En Josep Alier.

El programa, format per les nostres millors cançons populars, obtingué excel·lent acollida premiant-se així la delicada interpretació que els qui componen la «Schola Orphedónica» els hi donà. Al final es cantaren *Els Segadors*.

El cambrer de les gafes fumades

Quan nosaltres arribàrem al poble on un amic hi feia penitència, plovia.

L'amic havia sortit i nosaltres, sota el paraigua, trepitjant llot, anàrem a visitar l'església on un capellà gras deia mentides a unes velles endolades i a uns nois de cara bruta i peus mullats.

Feien guarda, a l'entrada de la petita església, quatre Sants de pedra, sense cara ni mans. Un altre capellà gras ens ensenyà, sens perdre detalls, tot lo notable que l'església humida atresorava.

—Aquest Sant—deia—és el més volgut de tota la Parròquia. Un dia el rector vell, el va trobar a terra agafat amb una dona morta; la boca d'ella estava encantada amb la del Sant: era una perduda que havia comès el sacrilegi més gran.

Fins en arribar a la torra de les campanes. El poble, vist des del campanar que punxava els núvols, era un apilotament de pedra amb les teulades de verdreuma omplenades de molsa. Semblava un munt de ruïnes sense habitar on l'aigua i les granotes hi serpentejessin amb tranquil·litat mesurada.

Més tard, ja fosquejava, entràrem en un cafè. El cafè tenia l'entrada per la plaça i a la plaça unes acàcies de poble, allargassades, feien el solitari.

Darrera el taulell hi havia una dona bruna, un home de bigoti llarg deia coses que la feien riure escandalosament. Havem notat que els homes que porten bigoti, són més propers a la illa de l'humorisme, que els altres que van sense.

Vàrem demanar un aperitiu.

Ens servia un cambrer amb gafes de conxa fumades. Nosaltres, a ciutat, mai havem vist un cambrer amb gafes; per això, en esguardar el que ens servia la beguda, sentírem una nova satisfacció que acompa-

nyava a la satisfacció de veure un capellà prim i a la d'esguardar un poble dormint des d'un campanar molt alt.

El cambrer era alt, molt alt, allargada la cara, sortits els ossos, la pell de la color d'oliva, quatre cabells en desordre i el cos arquejat. Per ell tot l'any hi havia eclipsi de sol.

Sense les gafes de conxa feia cara d'home de bé; amb les gafes, fora la roba de cambrer de casino, nosaltres l'haguerem pres per un curander de Festa Major o per un pensador amb ascendència dins les teories de Marx o de Sorel.

En realitat era un cambrer original.

De colzes a una cadira, encenent un cigar, ens parlava amb veu esprimatjada que rebotia per les parets i traspassava les orelles escandalosament.

Havia estat en moltes terres i llegia Nietzsche i Baroja; Baroja l'entretenia dins la monotonia del poble i Nietzsche, el filòsof rígid, el feia pensar tan llargament que, a vegades, quedava adormit damunt una taula de marbre bruta, somniant fantasies que feien fredat.

—Com poden comprendre—deia el cambrer amb les gafes fumades,—en aquesta terra del riure etern, la única cosa que sap portar-se amb cura és el cultiu del capellà. El capellà és una planta indígena que puja de panxa al sol i després serveix per a elegantitzar la societat present que patim, plena de mals incurables.

Els pobles d'avui, la joventut que creix i no pensa, no té ni sentits, ni cabòries, ni un ideal que pugui redimir-nos ben aviat.

I seguia parlant mentre el cigar anava apagant-se i ell encenent-lo.

—Ja ho veus, per ordre governativa, no podem entrar en cap casa de joc.

—Tindrem de cercar altres jocs.

ELS DOS INSEPARABLES

—Ara ens dedicarem a plantar cols.

Ens deia del reuma que tenia, portat de terres humides, caminant per terres enllotades on el sol mai traspuava, ni el fred deixa de sentir-se.

Parlava de Rússia com si els seus peus haguessin caminat damunt la neu de l'ex Imperi; batejava el seu cor en parlar d'En Korolenko que talment semblava fos de la seva família. Narrava un sistema de revolució, una revolució un bon xic d'estar per casa, que feia tremolar els marbres trencats de les taules.

Després, en despedir-nos, quan ja l'amic havia tornat, preguntàvem si aquella nit podríem tancar els ulls tranquil·lament, en el poble adormit que ni l'esbufegar d'un tren grandios com una joguina podia despertar-lo.

FELIU DEDEU

Homenatge a l'Apeles Mestres

Diumenge passat tingué lloc a l'Orfeó Gracienc la sessió d'homenatge a l'Apeles Mestres. Començà amb un enlairat parlament del Dr. Leandre Cervera. Després un estol de joves i damiselles de l'Esbart de Rapsodes de l'Ateneu Enciclopèdic Popular recità unes bellíssimes poesies de l'homenatjat, alternant en les tres parts de que constà el programa, donant-ne a conèixer algunes d'inèdites que foren una nova aportació a la glòria de l'autor. No cal dir que l'Orfeó hi prengué part amb l'esplendor de sempre, essent de lo més emocionant l'aplaudiment que la secció d'Infants tributà al gloriós artista, a l'acabar de bisar-se

la cançó de *Les lletres*. La soprán Pilar Rufí, delectà en la part que li estava reservada, essent acompanyada al piano amb força justesa per En Joan Molinari. Clogué la festa N'Emili Vendrell, meravellant-nos una vegada més; les cançons que cantà eren musicals per l'Apeles Mestres, mereixent quasi totes els honors del bisat, doncs també en la música ha sapigut excel·lir-se. Interpretà dites cançons al piano amb gran brillantesa En Joan Massià. La vetllada en conjunt sigué de les que en queda perdurable recordança.

FOOT-BALL

Si tots els diumenges fossin com el passat els redactors deportius ens engreixariem. Cap partit de importància es va jugar i, és clar, davant d'aquesta tranquil·litat mai vista per nosaltres, vàrem restar admirats. Perquè mirin que un diumenge sense tenir que fer cincentes quartilles, és una delícia, una veritable gangueta.

Ara bé: Això de que a casa no hi hagués cossa, va ésser degut a que a Irún, en el camp d'Amute, s'ho feien les seleccions catalana i guipuscoana.

El públic aficionat a aquest deport anava per les Rambles par-

lant del probable resultat. En els clubs, penyes, cafès... tothom parlava del mateix.

En les redaccions i els clubs, els «intranquils», varen estar demanant per telèfon el resultat de dit partit.

—Què és al Barcelona?—deia l'aficionat.

—Sí, digui.

—Què hi ha En Nogareda?

—Té feina.

—I En Viñas?

—Ara vindrà.

—...

—Escolti, Viñas, que saben el resultat del partit.

—Sí, home, tres *goals* a zero a favor dels nostres.

El «preguntón» no cabia a la pell; tothom ballava d'alegria a l'enterar-se de la victòria. Mirin que amb l'equip que hi va anar, i sense «asos», i guanyar era un èxit més que formidable.

Es veu que els que governen en la Federació Catalana senten debilitat per les parelles, o sinó vegin els jugadors que han anat a fer el viatge: dos del Sabadell, dos de l'Espanyol, dos de l'Europa i cinc del Barcelona, és a dir que les «parejas» dominaren.

El partit va ésser una xamosa demostració de la superioritat del futbol català sobre el guipuscoà, i malgrat aquests últims d'esperar sortir vencedors, perderen per tres *goals* a zero. Res, els varen deixar sabaters.

L'Estruch, va estar fet un trumfo; En Canals i En Montesinos, defensant amb braó la portalada catalana; En Torralba, En Pelaó i En Samitier, marcant als «famosos, peligrosos y todopoderosos» davanters; En Pellicer, En Piera, En Gracia, En Martí i En Sagibarba, jugaren tant que fins el pobre René va perdre la xaveta.

Ara a esperar els altres partits de selecció i que poguem apuntar-nos una altra victòria.

Martinenc-Badalona. El Martinenc és un club que no havia perdut cap partit, però com que tothom sap que lo desconegut és desitjat, els nois del Martinenc digueren el diumenge: «Deixem-los guanyar», i dit i fet, el Badalona els hi va pegar una panadera que els va deixar satisfets i fins han promès no tornar-hi més a volguer perdre.

CICLISME

En el Velòdrom de Sans hi hagué corredisses, o sigui les tres hores a l'americana, que va guanyar el «duo» Espanyol-Hevilton, que feren 714 voltes i no es marejaren, ditxosos d'ells.

BOXA

Segueixen les setmanals vetllades amb regular èxit, puix el públic, amb motiu del fred, sembla que se'n retreu d'anar a veure com dos es peguen pinyes, i ha estat regular la parròquia que ha assistit a l'«Iris» i al «Bosque».

Valls-Sáez.—Ara sí que va de veres, segons diuen En Taxonera i En Tusell. Els nostres grans boxadors Valls i Sáez es veuran les cares i es disputaran el campionat espanyol del pes «welter».

El combat ens han dit que serà el dia 27. Tindrem que demanar una cadira de lo més endavant, per a no perdre cap moment de la lluita que faran En Valls i En Peret.

NOLUS

A propòsit dels Jocs Florals, quina decadència i inutilitat està palesant l'enquesta oberta per En Tomàs Garcés, a *La Publicitat*:

L'Ajuntament de X s'havia encarregat de dar l'Englantina. Però un parell de dies abans de la festa ningú se'n havia cuidat. Cuita corrent diuen al recader que en portí una de Barcelona. Torna sense trobar-ne. Aleshores diu l'Alcalde: Aneu a casa Fulano que'n tindrà.

Cal saber que Fulano és poeta i té una tenda de Ferrreteria. Però el poeta no era a la botiga. Un dependent va escoltar la petició. I el bon home digué: me penso que si que tenim això de la *gelatina*. Efectivament, va fer el paquet i l'enviaren satisfets al jurat. Per sort, a darrera hora a algú li estranyà l'estrany volum de l'Englantina. Devia ésser superb! La desemboliquen i, oh deus! aparegué rutilant el pot de la gelatina. Consternació general. L'Alcalde no sabia què fer-se. Un ardit donà la solució. I anaren a l'acte.

Mossèn Navarro recollia satisfet de mans de la regina el preuat guasadó. Era un ric estoig. Ja se l'enduia quan una veu imperativa li digué: «Deixi això! No ho obri!» Mig esverat abandonà el premi. Valgui que aviat li explicaren el cas. Ell havia sospitat que era una bomba!

A propòsit d'aquesta facècia hom recorda que ara fa dos anys el mateix Sr. Batlle de la mateixa ciutat hagué de complimentar l'acord de l'Ajuntament adherint-se a l'homenatge an En Rafel de Casanova. Ho feu trametent una corona amb llaçada negra i un ofici acompanyatori dient el sentiment del Municipi per la mort de l'*ilustre polígrafo catalán* En Martí Esteve, receptor, encara s'esgarrija ara. El batlle és una joia de l'Unión Monàrquica.

Afegim-hi el mot final, de moment.

A l'agost de l'any passat, quan algunes poblacions de bona fe se desfeien en ofertes per l'exèrcit que marxava a arreglar això de l'honor a Melilla, els sentiments humanitaris del batlle de R. O. se van proposar donar-li aigua. Efectivament se va pendre l'acord i va córrer per tota Espanya que l'Ajuntament de X oferia 30 000,000 de metres cúbics. Remarquem que a l'istiu la tal ciutat no té prou aigua potable per a ella. De Madrid estant van dir: feulos callar an aquests beneits!

Altres anècdotes de la mateixa ciutat:

El President d'una entitat econòmica digué an En Ventosa i Calvell, al presentar-lo, que era l'home més econòmic d'Espanya.

Se conten facècies populars dignes de restar. Per exemple, la d'aquell home enamorat de la muller d'un amic seu que no podia assolir la conquesta, fins que atacant en un moment en que la muller no podia convèncer al seu benamat espòs de que li comprés un vestit de preu, va contestar als oferiments de: *Jo ho faria tot per vostè*, demanant que concretés: —Vostè fora capaç de gastar-se cent duros per mi? —Naturalment, el xicot va prometre. I el dia, l'hora i el lloc van quedar fixats immediatament. Però el bon xicot no tenia la quantitat. Només el seu car amic, el marit, podia treure'l de l'apuro, com així ho feu. Consumat religiosament el ben pagat sacrifici el temps passava fins que un jorn el marit va gosar a recordar el deute. I l'amic contestà:—Però si ja els he donat a la teva esposa! No t'ho ha dit? Anem, doncs que aclarirem l'assumpte.

Es de pensar el pànic de l'interessada quan el marit davant de l'aixerit li preguntà. Barbotejà que sí, que s'ho havia gastat en el ditxós vestit. I el marit concloué: «El que'm sap més greu és el paper que m'has fet representar davant de l'amic. Dispensa, noi, dispensa i disposa.»

Això dels alcaldes pintorescos es veu que és endèmic.

Fa molts anys un n'hi havia que parlant dels aiguats que feien sortir de mare al Francolí, proposava en pública sessió la construcció d'un *muro contencioso administrativo*. (Encara era costum parlar en castellà a les sessions).

El mateix va fer pendre l'acord d'assistir a una processó amb els gegants i musics, *como en los años sucesivos*.

ALCAZAR ESPAÑOL

GRAN MUSIC-HALL

Unió, 7-Telèfon núm. 2212 A

Excel·lent Troupe de Varietés - Exits a GRANITO DE SAL, EVA SEGURA i AIXA DE SOLIS
Exit grandios del "Skett" DE SEVILLA AL PARAISO

De 7 a 9 i de 1 a 4 TABARIN DANCING

LA SETMANA QUE VÉ FIXAREM LA SORTIDA DE

L'Esquella de la Torratxa

ALMANAC

per a l'any 1923

Els corresponals que no tinguin feta la demanda que la facin sense pèrdua de correu si volen tenir l'ALMANAC tan bon punt surti.

SINGLOTS POETICS d'En Frederic Soler (PITARRA)

La butifarra de la Llibertat	original	1 acte	Lo punt de las donas	joguina	2 actes
L'Esquella de la Torratxa	paròdia	2 »	L'últim Trencalós	original	
Lo cantador	»	2 »	L'Africana, paròdia d'aquesta magnífica òpera		
Lo castell dels tres dragons	original	2 »	Gra i palla, paper per a matar ratos, colecció de poesias		
Cosas del oncle!	»	1 »	Lo boig de las campanillas	joguina	1 »
Ous del dia	paròdia	2 »	Il Profeta, paròdia d'aquesta magnífica òpera		
Las píldoras de Holloway	original	1 »	Faust, paròdia d'aquesta magnífica òpera		
Si us plau per forza	»	2 »	Liceistas y Cruzados	original	2 »
Un mercat de Calaf	original	2 »	Los héroes y las grandesas	»	2 »
Un barret de riallas	»	1 »	La mort de la Paloma		
La venjansa de la Tana	paròdia	1 »			
La vaquera de la piga rossa	»	2 »			
Las carabassas de Montroig	original	2 »			
En Joan Doneta	»	1 »			

Preu de cada Singlot:

PESETES 0'60

GRAZIELLA

Novela de A. de Lamartine
Un tomo de 224 páginas: Pesetas 0'60

El Año en la Mano

Almanaque-enciclopedia de la vida práctica para 1923

Todo comprador de El Año en la Mano tiene participación al billete entero N.º 24658 de la

LOTERIA DE NAVIDAD

En rústica: pesetas 1'50 - Encuadernado: pesetas 2

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franquig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de porta. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

HI HA CLASSES

—A mi no m'afecten les mides del nou governador. Jo volo més alt.